

Innhold

FORORD	11
KAPITTEL 1	
FAG OG ETIKK – MIND THE GAP!	13
Fagetikk	13
Etiske dilemmaer – i lærebøker og i virkeligheten	17
Samhandling – sansning og forståelse	22
Handlingsfrihet.	28
Den andres blikk.	30
KAPITTEL 2	
ULIKE FAGLIGE TILNÆRMINGER, ANSVAR OG ETIKK.	33
Metodisk-instrumentelle tilnærminger	33
Kritisk-ettertenksomme tilnærminger	37
Ansvarlighet – en relasjonell tilnærming	39
Hverdagslivet – det prosaiske	41
Fra personalrommet til praksis	44
Et alternativ til pliktetikken.	45
Nærhetsetikken.	48
Engasjement	50
KAPITTEL 3	
SE, HVILKEN MORGENSITUASJON!.	52
KAPITTEL 4	
MILJØARBEIDERROLLEN – FRA PERSONALROMMET TIL PRAKSIS	57
Fra hvordan noe er til hvordan noe bør bli	57
Fra praksis til personalrommet – når fagetikk blir fag	58
Sympatisk medopplevelse	62
Etikken som grensefenomen	64
Rolle	67
Yrkesetiske grunnlagsdokumenter	70
Teori og praksis.	71
Hendelseshet.	74
Tiltak og «det gode liv»	77

Er en ensartet praksis mulig?	80
Om å følge regler	82
Resultater og betydningsfulle resultater	84
KAPITTEL 5	
MÅL OG MIDLER	89
Dialogisk etikk – å skape det gode	89
Mål–middel–tenkning	92
Virkemidler	94
KAPITTEL 6	
ULIKE ETISKE VALG, DØMMEKRAFT OG ETTERTENKSOMHET	97
Etisk-politiske og etisk-eksistensielle valg	98
Forenende motsetninger – rytme og smutthull	101
En kollektiv etikk	105
Dømmekraft og refleksjon-i-handling	109
Refleksjoner over det etiske	113
Et kritisk blikk på rådende tilnærminger	115
KAPITTEL 7	
NÆRVÆR OG KREATIVITET	120
Nærvær	120
Empati – med en dialogisk vri	122
Å lytte til den andre	128
Handlingskompetanse og kreativitet	129
Tvil og sunn fornuft	131
Kunnskap og kjennskap	137
KAPITTEL 8	
ENDRING	140
Autentisitet	144
KAPITTEL 9	
OPPRIKTIGHET OG FØLELSESMESSIG TONE	146
Mening og formidling	146
Å holde noe av et annet menneskes liv i hånden	149
Oppriktighet	151
Naturlig disposisjon versus gjennomtenkt holdning	153

KAPITTEL 10	
SAMHANDLING OG ANSVAR	156
Tilbake til hverdagen.	156
Samregulering.	159
Spillerom.	161
KAPITTEL 11	
FØRNUFTIGE FØLELSER	164
Fornuft og følelser.	164
Vurderinger og handlinger.	170
KAPITTEL 12	
ETIKKEN OG DET KROPPSLIGE	173
Hverdagslivet og etikk.	173
Den skjøre og sårbare kroppen	177
Å skape et rom for den andre	178
KAPITTEL 13	
FØR DEN ETISKE FORDRINGEN – DE SPONTANE OG SUVERENE LIVSYTRINGENE . .	181
KAPITTEL 14	
EN DIALOGISK ETIKK – OG EN AVSLUTNING	189
Å være med og å være for den andre	189
Det dialogiske og ansvarlighet.	193
Den menneskelige faktoren.	195
LITTERATUR	198
REGISTER	204

Forord

Mange mennesker har på forskjellige måter bidratt til denne andre utgaven av *Ansvar og etikk i miljøarbeid*. Først og fremst vil jeg rette en stor takk til min kollega Marit Johansen, Høgskolen i Oslo og Akershus, barnevernspedagogutdannelsen. Hun har også denne gangen vært til stor hjelp med tanke på bokas faglige innhold og språklige utforming. Likeledes vil jeg takke min kollega Berit Skorpen, også hun ved barnevernspedagogutdanningen, for inspirerende faglige samtaler underveis. En stor takk går til min leder Eva Berthling Herberg som også denne gangen har bidratt med gode arbeidsbetingelser. Min gode venn og kollega Palle Vestberg i København har lest et tidlig utkast og kommet med mange gode innspill. Til sist vil jeg takke Marit Pettersen, Høgskolen i Bergen, Petter Næss og alle gode kollegaer i nettverket «Fra poiesis til praxis» i Bergen. Takk for spennende og inspirerende nettverkssamlinger og «refleksjonsmandager» i det som utgjør ryggraden i «Den relasjonelle tilnærmingen».

Det er også denne gangen unødvendig å si at det er forfatteren selv som er ansvarlig for bokas innhold. Slik må det nødvendigvis også være, med tanke på at boka handler om ansvarlighet.

Oslo, 16. februar 2015

Per Lorentzen